

SAMEN WIJS

Het kloppend hart van het onderwijs

Leerkrachten aan het woord!

Een aantal jaren geleden was ik met mijn kristallen te gast in de kleuterklas van mijn jongste zus. Ik genoot niet alleen van de verwondering van de kinderen in “kristalparadijs”, maar was ook ontroerd door de toewijding van de kleuterleidster. Wat een sprankelend hart voor kinderen! Zulk een benadering wens ik ieder kind toe! Hierdoor realiseerde ik mij nog meer het belang van mijn vormingswerk zoals o.a. het Engelandiamant®project, waarbij mensen begeleid worden om warmhartig, oprecht, blij en sereen in het leven te staan, waar hun bijdrage in de wereld ook is. Geïnspireerd door contacten met vele ouders, kinderen, cursisten en opvoeders besloot ik het woord te geven aan zij die het kloppend hart zijn van het onderwijs en dagelijks toegewijd zijn aan onze jeugd.

Dette: al 23 jaar kleuterleidster bij 4-5 jarigen

In wezen zijn kinderen volgens mij niet anders dan vroeger. Ze zijn spontaan, echt en eerlijk in hun gevoel. Ze verstoppert niet hoe ze zich voelen; ze voelen aan wie je bent; wat ze zeggen is recht uit het hart, terwijl wij als volwassenen vaak een masker opzetten. Wel voel ik de laatste jaren dat kinderen meer nood hebben aan aandacht en lichamelijk contact. Ouders hebben weinig tijd. Kinderen groeien op in een snelle maatschappij, worden snel aan de poort afgezet, snel afgehaald, want er moet nog zoveel...! Onze maatschappij is veranderd: meer luxe, meer mogelijkheden door tv, computer... Daardoor komen kinderen al erg jong in contact met allerlei levenservaringen en problemen. Er wordt nu meer open gepraat over dingen die vroeger werden verzwegen. Kinderen weten veel, hebben veel vragen maar ook hun eigen antwoorden...Belangrijk is, vind ik, dat ze zich goed voelen om te kunnen ontwikkelen. Ik hecht veel belang aan de zorg voor een welkom gevoel door een persoonlijk positief woordje, een knuffel, streel...Ook rituelen geven een veilig gevoel bvb. een morgenritueel in de kring met welkomstlied, opwarmingsmuziek, vertel- en gebedsmoment. Kleuters uiten dan vaak dingen waar ze mee bezig zijn. Wanneer je kinderen laat voelen dat ze over alles mogen praten, komen heel veel rijke dingen aan bod. Ook wanneer we samen knutselen, tekenen en met poppen of knuffeldieren spelen komt er veel naar boven. Kinderen zijn geboeid door Engelen en ze praten heel open over de dood...Bij moeilijke levensvragen breng ik de vraag vaak naar hen terug of naar de groep: wat vindt jij? Hoe zou jij dat doen? Alle antwoorden blijven in het midden; alles is waardevol! Onze school wordt door ouders omschreven als warm en hartelijk; ons kleuterteam voelt geweldig; we werken kindgericht en betrokken. Wat ik graag zou willen veranderen is de grootte van de klassen zodat de kinderen nog meer persoonlijke aandacht krijgen.

Kim: kleuterjuf bij 5-jarigen

Ik geniet meest van creatief bezig zijn en vertellen in de kring. Het is leuk om gesprekken te voeren over hun dromen of over wat ze later willen worden. De kinderen zijn drukker, meer gespannen en angstig dan vroeger, vooral na een weekend of verlof. Dat uit zich in agressie en pestgedrag. Een onderwijs van presteren weegt enorm op kinderen. Ze zijn verdrietig omdat ze het niet meer zien zitten; hoe erg is dit! Ik ben hierdoor het afgelopen jaar zelf even onderdoor gegaan. Ik vind dat kinderen meer rust moeten kunnen hebben. Kleinere groepen, minder speelgoed en werkjes, minder aanbod dus...Ik raad ook ouders aan om thuis meer rustpunten voor hun kind in te bouwen. Sport is fijn met mate maar soms zijn kinderen overspannen door turnen, ballet, voetbal, dans- en muziekschool e.a. Gelukkig kan ik helemaal mezelf zijn in onze school en tracht ik rust te creëren door grondingsmuziek, ontspanningstechnieken en massage. Yoga- en meditatielesjes en zelfs therapie met poppenspel en droomsessies zou nog een goede verrijking zijn.

Agnes: reeds 30 jaar onderwijzeres lagere school

Kinderen zijn niet anders dan vroeger maar zij zijn een kwetsbare groep in een wereld waar communiceren gebeurt via internet, gsm, digitaal. Dit heeft veel voordelen in onze mondiale, multi-culturele samenleving maar ook nadelen. Het spel en de activiteiten van kinderen zijn meer ik-gericht. Sociale basisvaardigheden als samenspelen, samenwerken, delen, samen ruzie oplossen en communiceren...dienen dan ook in schoolverband aangeleerd en getraind te worden. Ook krijgen nu meer kinderen een “rugzak” mee, een diagnose/stempel ADHD, ADD, ASS...Bij mij hebben zij een speciale plaats in mijn hart. De enorme vertrouwensband met hun ouders geeft mij kracht en moed want dit vraagt telkens toch veel energie. Ik heb altijd de impuls om heel die “rugzak” leeg te maken en te vertrekken vanuit het kind zelf: wat kan hij wel goed? Wat zijn haar sterke punten? Mijn motto is: geef kinderen een pluim, dan krijgen zij vleugels. Ik ben bezig aan een kinderboek hier rond! Daarnaast zijn structuur en regelmaat heel belangrijk vind ik. Dat brengt rust. Spelend leren, op een creatieve, ervaringsgerichte manier is voor mij prioritair. Via kinderboekjes kan ik moeilijke thema's ook eenvoudig aanpakken. Als je de wereld bekijkt door de ogen van een kind leer je veel. Een tekening, een liedje, een zelfgeschreven verhaal zegt heel veel over een kind. Je dient alleen de moeite te doen om in hun leefwereld te komen, hun vertrouwen te winnen. Kinderen kunnen veel makkelijker loslaten dan wij, merk ik. Zij tonen ook spontaner hun waardering. Er zijn zoveel wijze uitspraken waar ik van leer. Ik had een jongen in de klas die bij een probleempje telkens zei: dat geeft toch niet, hé juf? Iedereen wist dan: da's waar, dat geeft niet; we mogen zijn wie we zijn; we mogen foutjes maken! Zo mooi is dat! Een intens moment in de klas was toen de oma van een kindje werd begraven. De klokken luidden en door de open raam kwam een vrouwtjesmerel binnen en ging op het bankje van het meisje zitten. Dat was voor ons een teken van de oma als groet aan haar kleinkind. Met heel de klas leidden we de merel naar buiten en wensten haar “goede reis”.

Magda: lerares Buitengewoon Onderwijs

Ik werk met mentaal gehandicapte jongeren, waarvan een aantal komen uit kansarme gezinnen. Sommigen worden thuis teveel in de watten gelegd omwille van hun handicap en dat is niet stimulerend voor hun groei. Anderen worden overschat, vaak als ouders de handicap niet aanvaard hebben. Ze stellen dan doelen voor ogen die onmogelijk kunnen bereikt worden. Al zijn een aantal jongeren heel rustig, het aantal “drukke” leerlingen is enorm toegenomen en ook zijn er meer jongeren met ADHD en ASS...Onze jachtige levenswijze heeft hier mogelijk mee te maken.

We trachten onze jongeren te begeleiden naar een zo groot mogelijke zelfstandigheid op het vlak van communicatie, redzaamheid, handvaardigheid en vrijetijdsbesteding. Ze hebben veel nood aan structuur en regelgeving. Belangrijk is vertrouwen en geduld, bevestiging en bemoediging! We maken tijd wanneer er rake vragen komen over hun handicap of over de dood. De jongeren zijn heel afhankelijk en zien me echt als een vertrouwenspersoon, een vriend. Het geeft veel voldoening te zien hoeveel ze bij ons leren op allerlei vlakken...tot ze klaar zijn voor een dagcentrum. In het onderwijs staan is niet alleen kennis overbrengen maar het is zoveel meer: samen leven dag in dag uit, leren van elkaar, opvoeden en waarden delen. Daarom doe ik het na ruim 30 jaar nog altijd heel graag!

De laatste jaren wordt de administratieve kant wel zwaar; het papier- en computerwerk is tijdrovend ten koste van tijd voor de gasten. Gelukkig hebben we een heel tof lerarenteam! Anders hou je het niet vol! Het raakt me als jongeren nog blijven contact zoeken door een briefje bv. Ooit had ik een Turks meisje begeleid die thuis hard moest werken voor haar vele broers en zusjes; ze mocht niet naar het dagcentrum overstappen

toen ze 21 werd. Ik liet haar soms nog eens een halve dag naar school komen en dat was voor haar een feest. Eigenlijk was dit echt schrijnend. Ik begreep dat de school het enige was wat zij had. Goede raad voor ouders: neem je kind zoals het is! Iedereen is enorm waardevol! Bied je kind een warm nest! Zorg dat je er bent als ze je nodig hebben! Durf iets vragen van je kinderen; laat ze zelf doen wat ze zelf kunnen en geef hen verantwoordelijkheid en vertrouwen!

Linda: leerkracht 1ste leerjaar

Ik zie dat het belangrijker is dan ooit om kinderen echt kind te laten zijn. Veel kinderen vervelen zich, kunnen moeilijk spelen en zitten voor tv of computer. Gewoon lekker stoeien en gek doen wordt soms als moeilijk ervaren door kinderen... In het algemeen zijn kinderen mondiger en durven hun gevoelens meer uiten. Kinderen hebben de laatste jaren meer emotionele bagage bij; ze spiegelen en uiten vaak wat hun ouders en begeleiders dienen te verwerken en los te laten. Zij hebben begrip en liefdevolle steun nodig, zodat ze zich waardevol voelen en aanvaard, maar ook hebben ze rust, structuur, afbakening van grenzen en regels nodig die met hen mee evolueren. Tijdens schrijf- en rekenoefeningetjes zet ik rustige muziek op. In de lessen “coöperatief leren in multiculturele groepen”, “meer om het lijf” is ruimte om te delen vanuit allerlei gevoelens; we praten over verbonden zijn, over anders zijn en sociale omgang, over de wonderen van de natuur en de feeën en over de Engelen die ons beschermen. Er is een aangename tendens dat kinderen meer mogen ontdekken, creatief zijn, de natuur ingaan, speurend met een vergrootglas. Toch zou het speelse nog meer voorrang mogen krijgen vind ik; dat geldt ook voor de volwassenen: ga mee in hun spel en werk van daaruit verder! Dit kan in kleine leefgroepen, in woonkamersfeer. Ja, dan kunnen we nog meer vanuit de kinderen zelf laten komen en ieders unieke groeiproces ondersteunen. De meest intense ervaring voor mij was toen de twee grootvaders van onze kinderen kort na elkaar overleden en ik merkte hoe zij daarmee omgingen. Een knuffel, een hand vasthouden en vooral de woorden: vake, ik zie u graag! Ik zag hem glunderen. De kinderen bleven heel rustig tot het einde en gaven een tekening en één van hun knuffels mee...

Ik kies ervoor om vanuit mijn hart te leven en te werken en nodig iedereen uit om ons ritme te veranderen en zo meer tijd te creëren voor aandacht en samen genieten. Ik geef toe dat thuis mijn werk soms prioriteit krijgt maar telkens ik dan de vragende snoetjes van ons kinderen zie dan kies ik voor hen. Ook in de vakantie merk ik hoe het anders kan. Samen zingen, dansen, knutselen, wandelen en ravotten... dan zitten we allemaal goed in ons vel!

Carla: begeleiding 15 à 18-jarigen in schoolinternaat

De jongeren een thuisgevoel geven komt bij mij op de eerste plaats. Zowel de studenten als jonge leerkrachten staan, merk ik, erg onder druk. Een harde en stoere houding maskeert vaak de innerlijke spanning en gekwetst zelfbeeld. Door mijn jarenlange ervaring en door de innerlijke weg die ik gegaan ben oa. door de Engelendiamant® cursus, kan ik dit nu makkelijker doorzien, begrip tonen en een bevrijdend gesprek op gang brengen. Regelmatig heb ik ook boeiende babbels met jongeren die spontaan met hun vragen komen. We praten dan vanuit ons gevoel en ervaringen. Wekelijks is er ook een groepsgesprek. Vertrouwen, liefde, een luisterend oor, complimentjes en ev. goede raad zijn belangrijk; het is vaak pas achteraf, als ik oud-internen terugzie, dat blijkt hoeveel ze daar aan gehad hebben. Soms komen jongeren zelf met ideeën, een tekst, een liedje... Het zou fijn zijn mochten programma's zoals “leefsleutel”, die aandacht geven aan gevoel en omgang met elkaar, nog verruimd en uitgediept worden. Jongeren begeleiden

om zichzelf graag te zien ervaar ik als essentieel want de norm die zegt “zorg dat je erbij hoort, wees mooi, modieus, vlot en sociaal...!” weegt meer dan ooit op hen! Gelukkig, merk ik, geven ook ouders nu meer waarde aan een school die “warm” aanvoelt! Daar streeft onze school al jaren naar... Bij de inschrijvingen heb ik ook vlinders in mijn buik, voel me ook onzeker maar wel merk ik op wie er die speciale aandacht zal nodig hebben: zij die in de knoop zitten met zichzelf, maar ook zeer sensitieve tieners. Ik raad alle begeleiders aan te investeren in zelfontplooiing. Dit kan niet alleen burn-out of depressie voorkomen... mijn ervaring zegt: draag je zorg voor een goed gevoel dan kan je jezelf echt geven op een positieve manier met goede resultaten.

Mieke van Kristallen Poort: Tijdens het samenbundelen van alles wat naar voor is gebracht door verschillende leerkrachten/ begeleiders merkte ik op dat sommige dingen door iedereen werden vermeld:

- Waardering voor de speelsheid, echtheid, wijsheid, openheid en eigenheid van kinderen, maar ook hun spontaan, eerlijk uiten van gevoelens, lichamelijk contact, warme knuffels...
- Belang van speels en creatief leren, ruimte voor ervaren en ontdekken, samen praten en voelen, geduld, vertrouwensband en positieve ingesteldheid, bevestiging en bemoediging maar ook structuur, grenzen, positieve uitdagingen, regelmaat en regels.
- Een kind/ jongere dient zich goed te voelen om te kunnen ontwikkelen op eigen tempo!
- Druk van prestatiegerichte maatschappij, te snelle levensstijl en overprikkeling (tv/ computer)
- Belang van kindgericht bezig zijn; vanuit het kind zelf vertrekken; samen bouwen...
- Kinderen voelen veel aan en zijn spiegels voor hun ouders en begeleiders; uiten soms ook waar de ander mee zit.
- Openheid en het geboeid zijn door de dood en de niet zichtbare wereld (bvb. Engelen)
- Belang van de sfeer in de school: een fijn samenhorig team, warm en hartelijk, wordt door iedereen, ook de ouders, duidelijk geapprecieerd
- Het verlangen om met kleinere leefgroepen te werken en meer ervaringsgericht
- Het verlangen naar rust, ontspanning, ruimte voor goed voelen , tijd en ruimte voor aandacht

Als besluit stel ik vast: een schoolstructuur wordt gedragen door mensen... Uit mijn eigen schooltijd herinner ik me vooral het thuisgevoel, de kameraadschap in de groep en wat ik opstak van de levenswaarden en passie van mijn leraars. Ruimer nog zelfs dan kindgericht denken, lijkt me een consequente mensgerichte benadering in de totaliteit van belang. Leerkrachten zijn ware Engelen voor kinderen, allereerst door de waarde van wie zij zijn Met hun jarenlange ervaring, passie en engagement, verdienen zij dan ook oprechte erkenning, steun en “ademruimte” om creatief “samen-wijs” met onze jeugd op stap te zijn.

© **copyright Mieke Michielsen oktober 2011**, vormingswerker, auteur van het Engelendiamant®project, een vorming voor levenskwaliteit in alle sectoren van de maatschappij, gestart in 2000.

Dit artikel werd ter beschikking gesteld van Agenda Plus en verschijnt in het decembernummer 2011

© **copyright van alle foto's Dette en Agnes Michielsen.**

Extra getuigenissen van leerkrachten die het Engelendiamant@proces zijn gestart in 2011

Marleen, onderwijzeres

Ik vind het heel moeilijk te zeggen of de kinderen van deze tijd heel anders zijn dan de kinderen van vroeger. Ik heb steeds gewerkt met kinderen met een motorische en meervoudige handicap. Dit zijn heel gevoelige kinderen en in die zin ook heel kwetsbare kinderen. Net hun kwetsbaarheid gaf mij de kans heel veel van hen te leren. Deze kinderen houden ons steeds als geen andere een duidelijke spiegel voor. Loop je gespannen, probeer je je verdriet te verbergen, voel je je happy, ... deze kinderen zullen je het duidelijk maken in hun gedrag. Ze voelen super goed aan hoe je je als begeleider voelt en houden je vanuit hun gedrag op dat moment een heel duidelijke spiegel voor.

Voorbeeld: Wil je bij een jongen/meisje met spasticiteit de jas aandoen op een moment dat je je verdriet aan het inslikken bent of je kwaadheid verbijt, dan mag je er zeker van zijn dat het veel moeilijker wordt om deze jas aan te krijgen. Het kind neemt je ingehouden spanning over waardoor de spasticiteit heel erg toeneemt. Laat je daarentegen je eigen kwetsbaarheid zien door aan te geven dat je je verdrietig voelt en door het kind te laten weten dat jouw emoties niets met hem/haar te maken hebben, dan merk je dat de spanning bij dit kind niet toeneemt.

We zien dus dat deze kinderen ontzettend eerlijk zijn in hun reacties.

Ook als we ongeduldig zijn, krijgen we het deksel op onze neus. Hoe meer we iets willen forceren hoe meer spanning er ontstaat bij deze kinderen met als gevolg dat alles net veel trager gaat verlopen.

Wat deze kinderen ons duidelijk maken, is dat 'geduld' een gouden regel is (geen toeval dat ik in dit beroep terecht kwam, ik had wel wat te leren).

Deze kinderen appreciëren ontzettend hard een eerlijke aanpak. Je kunt hen heel makkelijk vertellen dat je eens een minder goede dag hebt. Op een moment dat zij voelen dat je jezelf bent, dat je jezelf niet meer forceert dan voelen zij bij wijze van spreken een opluchting.

Ook de leerlingen die ik nu begeleid tijdens mijn GON-begeleiding, vertonen deze gevoeligheid.

En ik heb ik de indruk dat het voor de meeste kinderen van deze tijd zo is. Ze nemen het niet meer dat je jezelf een masker voor houdt. Ze zullen zich pas kunnen ontspannen als de volwassene eerlijk is met zichzelf. Door het menselijke te zien in de leerkracht zullen de leerlingen het makkelijker hebben om hun eigen kwetsbaarheid te tonen en zo komt de weg tot goede communicatie vrij.

Dat neemt niet weg dat de leerlingen je nodig hebben als begeleider in het bieden van structuur. Want net deze structuur biedt veiligheid.

Het is in feite een kwestie van een evenwicht te vinden tussen beide polen (eerlijke gevoelswereld – structuur). Naar mijn gevoel dwing je op deze manier respect af. = **EERLIJKE COMMUNICATIE!**

Wat er momenteel mis gaat volgens mij in het onderwijs, is dat wij als leerkracht, door de vele verwachtingen die naar ons toe gesteld worden op vlak van administratie, volledig onder stress komen te staan. Alles moet tegenwoordig controleerbaar zijn met het motto dat dit de kwaliteit van het onderwijs verbetert. Doch leerkrachten die onder stress staan, verliezen het contact met hun eigen kern. Stress zet ons vast en zorgt ervoor dat we onze intuïtieve kant deels uitschakelen. Ons invoelingsvermogen lijdt hieronder. Het zou interessant zijn dat we als leerkracht voldoende tijd hadden om stil te staan, om te mediteren, om tot ons zelf te komen. Onszelf helen, helpt ons ook onze omgeving te helen. In het beste geval zou er plaats zijn voor meditatieve momenten op de school zelf, ook voor de leerlingen. Dit houdt volgens mij ondermeer in dat er vanuit het onderwijs weer meer verbinding mag zijn met de natuur en dat de creativiteit van de leerlingen sterk geprikkeld mag worden (toneel, muziek, beeldende, ...) en dat er voldoende beweging is die de samenwerking tussen linker- en rechter hersenhelft bevordert.

Door meditatie kan zowel de leerling als de leerkracht vanuit een diep weten van binnen gemakkelijker aangeven wat de weg is die hij verder in het leven wil volgen.

Leerkrachten zijn gewoon van in een systeem te werken dat heel stroef is. In het regulier onderwijs moet de leerling zich voegen naar de verwachtingen die een bepaalde opleiding biedt. Men kan daar niet buiten want men wordt klaargestoomd om in onze huidige maatschappij te functioneren. Er wordt verwacht dat elke leerling in de toekomst onze economie kan helpen draaiende houden. Jammer genoeg wordt hierin de mens op zich vergeten. Lukt het je niet als leerling om aan de verwachtingen te voldoen dan ervaart men je al

gauw als een probleemgeval. Leerlingen met leerproblemen en beperkingen passen dus niet meer in het plaatje met als gevolg dat ze een stempel krijgen, zijn niet meer 'normaal'.

Loop je onderwijs in het buitengewoon onderwijs dan voegt de school zich naar de mogelijkheden en het tempo van de leerling. Dit systeem is in het leven geroepen voor de leerlingen die niet voldoen in het gewoon onderwijs. Jammer genoeg wordt dit door velen ondergewaardeerd.

In feite zou het reguliere systeem heel veel kunnen leren van het buitengewoon onderwijs. Ook daar zou de leerling kunnen centraal staan. Zijn capaciteiten zou hij kunnen gebruiken om leeftijdsgenoten te ondersteunen. Voor de zaken waar hij het moeilijker mee heeft zou hij ondersteuning kunnen vragen en eventueel iets meer tijd kunnen krijgen om deze onder de knie te krijgen. Iedere leerling zou op die manier zijn eigen tempo kunnen volgen. Er staat dan niet zozeer een leeftijd op het behalen het secundair onderwijs. Op die manier zou ook het onderscheid tussen het ASO-TSO-BSO kunnen weggewerkt worden. Elke leerling kan gewoon zijn individueel traject volgen.

Dit lijkt mij althans een stap in de goede richting.

Anny, vioolbegeleidster

Ik het gevoel dat kinderen anders zijn dan vroeger. Ze zijn veel gevoeliger en staan ook open voor dat wat niet wetenschappelijk te verklaren is. Ze zijn dus veel intuïtiever of bewuster zelfs.

Vooraf de jonge kinderen vanaf vijf jaar zijn heel gevoelig. Wij kunnen in ieder geval veel van kinderen leren, vind ik. Sommigen staan steviger in hun schoenen dan wijzelf. Het is heel belangrijk dat we daar ook voor open staan, zodat er een mooie wisselwerking ontstaat tussen leerling en leerkracht. Het mooie aan een kind is dat het zuiverder is dan een volwassene, naar mijn gevoel. Je kan er dan ook

gemakkelijker mee in verbinding gaan. Vooral belangrijk is dan ook dat je er oprecht tegen bent, maar op een zachte subtiele manier.

Wat de kinderen volgens mij nu het meest nodig hebben, is dat ze het gevoel krijgen dat ze OK zijn, eender hoe ze zijn. Ik denk nu vooral aan de bestempeling zoals van ADHD enz. Dit vind ik gevaarlijk voor de ontwikkeling van het kind. Het enige wat ze nodig hebben is positieve stimulatie en liefde en aandacht. De gevoelige kinderen vinden snel dat ze anders zijn dan de anderen en vinden dat erg. Ze weten vaak niet hoe ze daar mee om kunnen gaan. Hen daar in begeleiden, zou volgens mij een hele stap vooruit zijn.

Wanneer ik voel dat er een goed contact is en wanneer ik merk dat het kind open komt en durft of rustiger wordt, dat geeft mij het meeste plezier. Voor mij is het niet belangrijk dat wat ze moeten leren goed kunnen, maar dat ze er plezier aan beleven. Wanneer ze goedgezind buiten gaan ben ik ook content. Natuurlijk is een vioolles geven heel anders dan een klassikaal gebeuren. Het is echt individueel les geven.

Een 5-jarig meisje kwam bij me naar de vioolles. Bij aanvang was ze heel koppig en wou niet beginnen met viool spelen. De vader was erbij en werd zelfs een beetje kwaad. Ik had haar al gevraagd wat er scheelde maar daar kon ze niet op antwoorden. Toen de vader kwaad werd begon ze te wenen en zei dat ze eerst bij mij op de schoot wou zitten en dan pas wou spelen.

Mijn eerste reactie was verbazing. Maar ik merkte dat ze dat echt wou en ze pakte me heel stevig vast. Ik had het gevoel dat zowel zij als ik er beter van werden. Nu wist ik voortaan dat dit was wat ze nodig had. En ook de volgende lessen bleef ze dat doen. Dit jaar heb ik het gevoel dat ze heel graag naar de les komt en er zelfs voor studeert thuis. Ook de ouders zijn heel tevreden. Dit meisje is heel open geweest, wat natuurlijk gemakkelijker is om er contact mee te krijgen. Anderen geven het op een andere manier aan.

Toch heb ik de indruk dat een lichte aanraking veel kan doen ook.

Kinderen erkennen makkelijk dat er meer is dan wij kunnen zien...Ik laat het hun vooral voelen. Ik heb eens in groep jongeren laten werken met een energiebal. De meisjes waren rond de 15 jaar. Sommigen moesten heel hard lachen, maar toch voelden ze het heel sterk. Pas daarna mochten ze op hun instrument spelen. Eentje zei dat het nu veel gemakkelijker was en dat ze wakkerder was.

Vorige week heb ik een meisje van 8 jaar een boom laten visualiseren en er vragen over gesteld. De wortels lagen boven de grond. Ik liet haar visualiseren dat ze in de grond gingen. Ik had het idee dat ik dat moest doen, omdat zij heel veel overneemt van anderen, vermoed ik. Zij en haar mama stonden heel open voor de idee. Ik zei stilletjes tegen haar dat ik dat soms ook nodig heb. Dat kwam blijkbaar goed over.

Wanneer ik tijd heb en wanneer de leerling echt aangeeft dat ze meer wil weten, praat ik graag over de subtiele niet zichtbare wereld... Met een volwassen leerling heb ik er uren over gepraat en zij heeft me daardoor ook de boeken van Paul Coelho aangeraden. Zeker de moeite...

Sommige kinderen weten dat er meer is of ervaren het maar weten het niet in woorden om te zetten. Mijn zoon bijvoorbeeld heeft vroeger een hele tijd gevraagd of er leven was op de andere planeten. Toen was hij rond de 11 jaar. We hebben ook samen energie uitgewisseld met de bomen wanneer we gingen wandelen. Er zijn heel sterke kinderen ook... Door hun voorbeeld van dicht bij zichzelf te blijven, doet dat ook mij er weer aan denken, voor mezelf ook. Andere kinderen zijn zo gevoelig dat ze bij elke beweging van mij al denken dat er iets mis is. Ook dan geven ze duidelijk het teken dat de rust van mij veel beter is voor hen. Ik herken soms mijn gebreken bij de ander, maar ook mijn kracht.

Wanneer ik hen dan goede raad geef die soms vanzelf komt, is dit eveneens de raad die ikzelf nodig heb. Achteraf besef ik dat dan.

Wat ik ook geleerd heb van hen is dat met veel woorden je soms niets bereikt. Maar met de juiste woordkeuze de essentie van het probleem vinden en aanvoelen... daar bereik je veel meer mee. Het is de kunst om met zo weinig mogelijk woorden hen te begeleiden.

Heel dikwijls krijg ik te horen "ik kan dat niet". Of: "dat is te moeilijk". Wanneer ik dat hoor, werk ik er aan tot ze ontdekken hoe makkelijk het is. Of dat ze er toch op een positieve manier naar kijken.

Heel veel kinderen zijn onzeker en hebben het gevoel dat ze moeten presteren en wel meteen.

Dikwijls haal ik dan het voorbeeld aan van leren fietsen. Ook daar is het met vallen en opstaan voor je het echt kunt. En dat je dus fouten mag maken.

Wat ik ook dikwijls hoor is: "Ik heb geen tijd".

Daar ligt dan volgens mij het probleem meestal bij de ouders. Men laat de kinderen van alles en nog wat volgen buiten de gewone school. Sommigen zijn elke avond weg.

Ze zeggen het zelf dat ze te veel aan hun hoofd hebben.

Volgens mij komen ze zo nooit tot echte rust. Volgens mij verwachten sommige ouders echt te veel van hun kind. Ze hebben het dan meestal ook zelf veel te druk. Meestal heb ik totaal geen probleem met de kinderen maar met de ouders, als er iets is.

Als ik iets zou mogen veranderen in het violonderwijs dan zijn het de examens. De kinderen komen daar voor hun hobby. Maar het examen is op hoog niveau. Voor publiek en een jury. Dit vraagt te veel van de kinderen. Vooral omdat ze al voor hun gewone school zoveel moeten presteren. Laat ze gewoon een optreden doen zonder punten. Men vindt die punten veel te belangrijk.

Wat ook mag veranderen is het aantal leerlingen. per uur. Met drie of vier per uur is het voor mij onmogelijk om tijd te maken voor de leerlingen daar zij individueel les hebben.

Luister echt naar je kinderen, is mijn advies. Zij geven het zelf aan wat ze willen en wat de problemen zijn. Neem TIJD voor hen. Geef ze het gevoel dat hoe ook hun resultaten zijn, hoe ze zich gedragen, ze nog altijd graag gezien worden.

Voor mij is het ook belangrijk om de afstand tussen leerlingen en leerkracht zo klein mogelijk te maken. Van mij mogen ze gerust mijn voornaam noemen. Ik stel hun ook de vraag of ik wel goed bezig ben of dat ze liever iets anders willen van manier van lesgeven.

Het woord leerkracht of meester vind ik ook al een afstand kweken. Begeleider komt bij mij zachter over.

Zoals ik al vermeld heb, is het heel belangrijk te weten in welke omgeving ze opgroeien. Soms is het beter de ouders te begeleiden dan de leerlingen.

Sommige leerlingen stellen ook de vraag waarom ze moeten studeren. Moeten zit hier al in en intuïtief weten sommigen dat ze er wel zullen geraken maar op hun manier. Ik noem dit gezonde koppigheid.

Dan is het aan ons en de ouders om ook daarin toch vertrouwen te leren hebben.

Terwijl ik dit schrijf, merk ik dat we eigenlijk veel meer vertrouwen mogen hebben in de kinderen ook wanneer het niet loopt zoals wij verwachten. Ook in het lesgeven is het vertrouwen dat je hebt in iemand en wat je laat voelen en zegt soms doorslaggevend om iets te veranderen in de positieve zin.

Telkens komt alles weer terug op **VERTROUWEN**.